

1. Molaodisi Rantso Mekingwe Mophato ke Letlhware.

2b

Batho Setswana Bogologolo le Maitsholo.

A bônê. Ba ne ba re, se time kgarebône maši, tsa gagwe o di gatile ka serêthê. Ke go re ngwan'a mosetsana, mo mmonang teng o mo tshole sentlê ka tlotlô, ka o itse gore kana o tla nyalwa ka dikgomo, a gadisa rragwê le mmagwê bolôkô.

Gape ba ne ba re, monna o mongwe ya re a bonwa a munelwe tlhowa. Tlhowa ke maši, maši a kgomo. Tlhowa ya lekuka ke yônê e go tweng tlhowa ke maši. Tlhowa ke maši a kgomo; ke go re, e re ha o bôna monna yo mongwe, o mo tsholê ka tlotlô; o mo tsholê sentlê; ke gore maitseo a go tshola batho; ke gôna go munêla monna yo mongwe tlhowa; tlhowa ya lekuka; kuka la maši a kgomo.

Ke gônê moo o utlwang bo-rrago ba re serwe sa kgotla, se sengwe; ke ha banna ba abalana kgomo, e ntse ele tshwara ka koo, morwa nkê-tê-a-nkê-tê-a-nkê-tê go retelanwa ke banna mo lekgotleng; kampô go tshwe-rwe nkgô ya bojalwa, ke batho ba bagolo gôna mo kgotleng. Gônê foo o no o fithêla go buiwa loratô le kutlwanô e kgolo ya Betswana; ke raya mono ga rona, tlotlô e ne e le selô se se tona tona mono ga rona.

2. Ha re ne re le mo dikgôrong tsa rona, ka molaô le tlotlanô ya rona, e ne ya re ha mongwe a tswa mo gae a ya leêtô lwa gagwe kwa o yang teng ka segarona, go no go twe mongwe, 'tswa' mongwe 'sala'; go rialo ke go re ha monna mongwe a tswa mo gae, a ya loêtô o ne a bo a tlogetse mongwe kafa gae, mo kgôrong ya ga gabô. Go sala monna o salang a ntse a lekola bana ba monna yo ileng loêtô. Me go rialo ngwana a ka sala a ntse a tsalwa mo tlung eo. Ke ngwana wa ntlo e, go se ngwana wa monna o setseng. O mo tsala mo tlung eo. Ke go re masimo a tle a sale a lemiwa, go twe, "A masimo a se lale, kgomo di gôrôgê". Matlo a agiwe, makuka a gôrôgê, podi kapa nku e lalê lefa-tshe ka tsêbê, molato o tlhokafale, go tsetšwe morw'a nkele, pula e na; go duduediwa ke bo-mmê; kgabêla di tswa; tse di ntshediwang ngwana yo tsileng mo ga rra-mokete, ba re: "Modisa o go rogile kampô Mosile o go rogile." Kgong di gôrôga; metse a gôrôga; basidi le keta o fithêla go tsogile lerugurufu la metse. Ke gôna o bo o tla bôna basetsana, ha ba thuga kgankgatse mo kikeng e lengwe ka gongwe ba le banê mo kikeng, kampô ba le batlhano; o utlwa go re: Rei - rei, rei - rei, kete - kete, kete - kete. /Mosalagae.....

"Mosalagae, molelô o sitilwe" e laêla monna yoo le mosadi yoo. Ke go re ha mosadi wa kgôrô eo a dule a ile loêtô, monna o setseng kafa gae, mosadi wa lapa le lengwe o tshwanetse a sala a thusa monna yo setseng kafa kgôrông eo; le gônê o tla sala a thusa bana ba mosadi yo tsereng loêtô. Mosadi o tla sale a apeêla bana ba mosadi o etileng; go fitlhêla a boa ko o ileng teng; a nosa bana gagwe metse, a nosa bana le monna metse. Ke gona ga go twe "Mosalagae, molelô o se time," Ka e le ênê o tla tlang a bodiwa.

3. Selô se, e ne e le mokgwa le botshelô jwa rona, bogologolo go no go na le thusanyô e tona. Me ga golo go no go dirwa mo dikgôrông, ka ba ne ba bitsana bana ba motho. Ke gônê ka moo ba neng ba re: "Mafatlha-fatlha a bana ba mmpa ga a tsenwe gare." Ke gore, e se ke ya re o fitlhêla bana ba motho ba lwa, wa ba tsena gare; ka o sa itse lefufu le ba le lwêlang. Ba ka tla ba dira kagišo ka wena, ba go keteka boo babedi. Ke Setswana saga-rona tota, se se neng se dirwa mo motsing.

Gape ka mokgwa o go nong go ratanwa ka ênê, go twe: "Moeng o mathe a bodila"; ke go re moeng o tla lo tseêla kgang tse monate tse lo sa di itseng tsa kwa o tswang teng. Ke go re ha a go rogile moeng o tla bewa gôna mo kgôrông ye o tsileng mo go yôna; ke bo-mmê ba tla tshola magôbê, ba isa mo lapeng le a gôrôgetseng mo go lôna. Me janong, beng ba lapa leo, ke gônê ba tla reng: "Moeng gôrôga re je ka wena." Me e tla re bôna ba ba gôrôgetsweng ke moeng, ha ba tlabile kgomo kapa nku kapa podi, janong e tla re bônê tsala tse tsa bônê, ba ba neng ba ntse ba tsisa magôbê ba bidiwa, go apeilwe dinamama; janong ha ba fitlha ba bôwa motho nama ya tshôthlô; me ba ne ba e sobathe ka mabôgô a tlahpilweng, ba ipaya mo tšogong le lengwê ba ja, kampô e e leng sešuma, o tla fitlhêla mosetsana a khubame ka mangwale, a e rutha ka meno.

- Me monna o tla feiwa go thwe, "Kana o mo go bo-ntsalaô, o seka wa re tshwenya." Me ênê o tla bôna mongwe wa bo-ntsalaê wa mosadi; ke foo monna o tla neng a fapogêla teng, ka metlha a santse a itfile me leha go ka tlhaga sengwe mo go ntsalaê, go no go sena molato ha ele mosadi; me go tla jwa go nowa, go lela meduduetšo go sena molato.
4. Kana ha o no o rata go tsaya o no o ka nna wa tsaya mosadi, mo go bo ntsalaô. Bana ba ga rakgadi'ago ka Setswana ke basadi ba gago, ba o sa ba bakeng.

Bošwa.

Bošwa ka Setswana ba ne ba re, ke molaō, ke kgomo, le rra, dumšla, le legong la kgotla. Me bošwa jwa Setswana bo mo kgomung, mo dinameng tsa kgomo. Kgomo ka molaō ga e eme e sa ntse e phela, ke a mung wa yōna; me ha e tihabilwe, ya abšlanwa; me mongwe le mongwe o itse mhama (sethwe) wa gagwe o mo lebanyeng mo nameng tsa kgomo.

1. Malom'a motho o ja tlhōgō
 2. Rakgadi'a motho o ja motlhana
 3. Rra-motho o ja diphio
 4. Rrangwan'a motho o ja ntšhothwane
 5. Kgantsadi'a motho o ja motlhana
 6. Mm'a motho o ja mokōtō le mala
 7. Koko'a motho o ja ngati
 8. Moglolo'a motho o ja letsōgō
 9. Monn'a motho o ja serope
 10. Tolwane ke nama ya mogasi wa kgomo
 11. Thupa ke nama ya kgosana le basidi
 12. Lesatšwane le apeiwa le mogodu me lōnš ke nama ya bagwe. Yōnš megodu e abšlanwa; ke banna kwa kgotleng.
 13. Ditlhakwana le lebētš le molalšlō, ke nama tsa badisa
 14. Sebele le sehuba ke nama tsa mung wa kgomo, loleme le ditelele, ke nama tsa banna bagolo. Go kgaoganya dithwe tse tsa kgomo ke go šupetsa bana gore bošwa bo kgaogangwa jang, gore ba itse gore bošwa ba a tweng ga bo abiwa. Bošwa ga bo jela-jelanwe. Mongwe ga je jwa
5. yo mongwe.

Ha monna a šwa a na le bana ba babedi, ba basimane le ba basetsana bošwa jwa ngwana wa mosimane ke dikgomo tsa ga rra-mothō; ke bošwa jwa ngwana wa ntlha wa mosimane; o fa bo-monnawe, kafa a ratang ka teng. Ntlo ke bošwa jwa ngwana o mmotlana wa mosimane; me diaparō tsa gagwe ke tsa malom'agwe, ke ditlhako. Me bošwa jwa bana ba basetsana ke masimo le dinkgō, dipitsa le ditlatlana le dipetlwana; tseo tšotlhe, ke bošwa jwa ngwana wa mosetsana. Me bošwa jwa magadi, ke bošwa jwa bo-kgantsadi'a basetsana. Ke bošwa jwa bo-kgantsadi'a bōnš ka tatšlanō ya bōnš jaka bōnš ka nosi. Me ha kgantsadi a le mongwe o tla bo ba kgaoganyetsa-kgaoganyetsa; me monna a ma le basadi ba babedi kgmpō ba bararo, dirwiwa tsa malapa a mabedi, di kgaogangwa ka matšwa a mala

/a bōna.....

a bōna, me e be e le gore ga go na lapa la ntlo e tla jang bošwa jwa ntlo e ngwe. Gape ka Setswana ga go na gore ngwana wa ntlha, a je bošwa, rragwe a sa tshela, kampō a phela, le gōna ga go rra yo tla kgaoganyeng bošwa a santse a tshela. Se ke molaō le tlhagō ya Setswana. Le gōna go no go sena gōnē go re monna kapa mosadi o ka aba bošwa a santse a tshela. Ke Setswana go se abe bošwa o santse e tshela. Ka Setswana, o ka nne wa thusa nyatsi ya gago, kafa o ratang ka teng fēla. Ha o kake wa mo abēla bošwa; ka gone bošwa jwa ntlo, jwa bana ba ba tsetšweng mo tlang ya monna le mosadi ba neng ba nyalane.

Ha mosadi a šwa a rekile kgomo kapa sengwe sa diruiwa, ka mabēš, 6. kampō ka kolobē, kampō ka letsopa la dipitsa, kampō ka moseme, kampō ka tlatlana, kgomo eo ke bošwa jwa ngwana wa mosimane wa lapa leo, yo e leng go fejane mo go ba bangwe.

Me ha bana ba lwa ka bošwa, motsereganyi wa bōnē ke rranngwan'a bōnē, monna rra bōnē.

Ha bana ba šwetšwe ke bagolo ba santse ba le banngwe, ba nna mo tšong ya rranngwan'a bōnē; go fitlhēla ba gola e nna banna le basadi. Ke šnē yo o tla ba batleleng basadi ba ba tšhwanetseng go ba nyala; ke mokgwa le molaō le tlhagō ya rona.

Me ha bōna bana ba, ba ka tima mm'abōnē mašī, selelō sa gagwe o se isa fa pele ga rranngwan'a bōna; gore a bōnē kafa o kgalemelang bana bao ka teng; mo selelong sa mm'abōnē, yo e leng motlholagadi me ba tšhwanetse go mo utlwa. Mo go rranngwan'a bōnē, jaka e le šnē rr'abōnē, me ha ba gana go mo utlwa, rranngwan'a bōnē janong ke šnē o tla rwalang selelō sa mm'abōna a se ise mo go mogolo'abōnē, kafa kgōrong, me e tla re ha ba hēla ba gana ka tlhōlo ya mogolo'abōnē kafa kgōrong; rranngwan'a bōna o tla tsaya mm'a basimane yole a mo ise kwa kgotleng ya kgosi; gore janong go ye go athola kgosi ka yosi.

Go rialo ke gore wa b'o tladitse molaō wa rona o reng: "Monna ya re a sitwa a ye go ba bagwe." A re: "Ke sitilwe, e tšwa go sa sitwa nna, go sitilwe tlhaketlhake — rranapana-mmpana-di-tšwang-di-tšwana-lē-pele-ga-pela-e-kgaoiwa-ke-maje-mogatla.

Lenyalō, lenyalō la Setswana le tlhagō ya Setswana ka molaō wa Setswana, ga go na go ipatlēla mosadi kampō monna. Mosimane o fiwa ke batsadi mosadi; e le ka kutlwanō ya bo-rr'a mosimane le bo-rr'a mosetsana.

7.

Molaodisi Makabeng Mophatō ke Letladi.

Go bēlēlwa mosadi a ese a tsalwe. Boo-rr'a mosimane ba ntshe kgomo ba šupe mosadi ka yōna, ngwana a ese a tsalwe. Motlhaope mosadi a ithwele kapa a ese a ithwale, me ba re h'a ka tsala ngwana wa mosetsana o tla nyalwa ke ngwana wa rona, mokete.

Me ha a sek'a tsala mosetsana mosadi yoo, go tla dirwa gore ngwana mongwe yo o tserweng wa mosetsana, wa bōnē bao, a tsewe mo monneng wa gagwe, a nēšlwē lekau le le neng le lebeletse gore ngwana o tla tlhaga e le mosetsana. Me ha e ka re mosetsana yo o lebeletšweng yoo a šwa, a bo a ese a tšhole ngwana; mosetsana mongwe wa bōnē o tla tsewa a ya seantlo sa mosetsana yo o šuleng. Me ha go ka šwa mosimane, monn'a mosimane o tla go tsaya mosadi, yo beletšweng ke manawē kampō mogološ. Me kana e le go re bana bōnē e tla nna e nne ba monna wa pele yo o neng a bēletse mosadi.

Go bēlēlwa ga ngwana wa kgosi, ke go re sa pele, go ntshiwa kgomo di le thataro, di isiwe kwa go bo-mogolo'a ngwana yo, wa kgosi, di ee go bēlēla mosadi yo o tla tsalwang. Me e tla re ha go bōnwa gore ngwana kgosi o ka nna nyala, o ka nna nyala mosadi kampō basadi, ka gone ka Setšwana, a ka nna nyala basadi ba bānē kafa tumšlōlong ya batsadi le marafe. Me go tla nna jalo go fitinšela lobaka lwa mosadi yo bēletšweng. Me mosetsana yo o bidiwa ka Setšwana setimamelelō. Ke gore, yo o tsileng go tsala kgosi, me o tsala ngwana wa rakgadi'agw

Setima-molelō ke go re, go tle go tsewe molelō ko kgotleng la kgosi, me batho janong ba e go tsaya molelō kwa teng.

8.

Lenyalō la batho go ntshiwa kgomo tsa magadi go tsaya mosadi. Me mosetsana o tla itshenkēla basetsana ba le ba rataro, ba mophatō wa gagwe, go ya go nna le šnē mo moletlong wa lenyalō. Mosimane le šnē o tla batla ba lekane ba gagwe ba le bānē.

Ba nyadi ha ba fitlha kwa gabō mosetsana me ba sa itsanye boo-babedi, go tla tšwa mosadi a tšhotse bogōbē, a fitlhe a bo bee fa pela basimane, me mosadi yo tlang a bo tšhotse, o tla ~~juixix~~ bo tabola ha gare, a bo ntshe sepholo. a se jole fale le basadi ba bangwe, bōnē bogōbē bo le mo letšogong, a nts'a bo tšhotse ka letšogo. Me basimane ba tla ja bogōbē jo bo mo mogotšaneng jole, me e tla re ba sena go fetsa bogōbē, ba šupediwe ntlwana ya bōnē.

Janong ha, basimane ba babedi ba tla tloga le monyadi ba mo isa

/kwa ntlwaneng.....

kwa ntlwaneng. Me ba tla fitlhêla mosetsana a setse a le mo dikô-bong gônê mo ntlwaneng. Me ba tla fitlha ba mo ree ba re, "Monna, mosadi wa gago ke yo." Me monna go tla mo tsaya malatsi a manê a sa tlhaloganye mosadi wa gagwe sentlê; ka gonne mosimane o tšoga phakêla gore mosetsana a sek'a mo itse. Me e tla re mo tsatsing la botlhano, mosimane a e motshegaré, a na le makau a le a gagwê a marataro a le kwa bo mosetsana, me ba tla fitlhêla ba apetswe dijô, le makgarebê a manê a le a bônê a le teng; me go tla bidiwa monyadi wa mosadi go twe fa monna wa gago bogôbê; me ga tsaya bogôbê jo, o tla tlhaba makawana a le ka matlhô, ka a sa itse sentlê gore yo e leng ênê monna wa gagwe ke ofe. Janong o tla mêêla yo o gopolang gore ke ênê; me ha a le tlhogonolo o tla nêêla yo e leng ênê tôta, a mo lebanye tôta. Me ha a ka fapoga ka go sa itse gore yo e leng ênê tôta, janong go tla jewa setshêgô ka ênê; me e tla re morago go twe: "Mosadi, monn'a gago ke yo; ka o no nts'o tšhwerwe ke noga leledu. Ke go re, ke monna o sa bonyweng, o lelemelang bosigo, me e re b'o sa a bo a se teng. Janong go tlogelwe monna le mosadi.

Go bekwa ga mosetsana a tšhwanetse go bekwa go tlhabiwa kgomo, ke malom'a mosetsana a tlhapisa bogadi me mosetsana wa monyadi o tla šupediwa lemipi la yônê mo thamung ya gagwe. Me go tla nna boitumêlô jo bogolo, go jewa moletlo wa lenyalô ke boo-rr'a mosimane le boo-rr'a mosetsana, go jewa magôbê, le dinama, le majalwa, go lela mogolokwane, me e tla re mo tsatsing la bobedi ga tsewa mosetsana a isiwa ka kwa ga bo-mosimane. Me le kwa teng go tla fitlhêlwa go dirilwe fêla jaka kwa gabô mosetsana, go jewa go nna boitumêlô.

Ha mosetsana a gana go nyalwa ke mosimane, ka molao, go batliwa banna ba babedi, ba tsena le basadi bagolo mo tlung go athola mosetsana, me katlhôlô ke go re, ba tla mo patêlêla mo tlung eo ba mo ita gore ba mo tupê. Me ha e le mosimane go gana ênê go nyala, mosetsana o tla atholwa fêla jaka mosetsana. Enê o tla nêêlwa mophatô wa gagwe gore o ko mo gope. Ha mo go tlhanoga, ba bo-mosimane kampô ba bo-mosetsana ba ntsha kgomo go duêla maka a bônê; katlhôlô e ngwe fêla.

Setšwana sa re: "O re go bulêla o letseng, o re o tšoga o mo tšwalêlê." Ke go re ha o no o buile le motho mofoko a matona a nyalô e re ha o sa tlhole o rata go mo nyala o buse lefoko, o re: "Itšwalerg nna ga ke tlhole ke le foo."

10. Segō sa metse, ha o abile ngwana wa gago wa mosetsana, o tla tlogela lefoko le mo go boo-rr'a mosimane, o re: "Segō sa metse ke seo, he, boo-rr' mokete-kete. Ke selo nēla sentse pila; me e re ha se ka lo tena, lo se buse sentse pila, lo sa se thuba." Ke go re ha mosetsana a sa lo utlwe lo mmuseng a ntse pila a sek'a ketekwa dimpa; a boye ka molemō.

"Ya re ha a'kga longetse le tšōna di skge diditse, di boela gae hela jaka le šnē a boela gae. Ke go re, ha mosetsana a tihola mosimane, serurubele-sa-motlhaka se fitlhetse noka e tletse, sa ithubaruba sa re: "R'o tshela ka kae, noka e tletse." Ke go re ha monna a fitlhetse mosadi wa gagwe aithwele kampō a le merwalō, a sentšwe ke monna yo mongwe, mogats'a mosadi o tla palēlwa ke go tsena mo kobong tsa mosadi wa gagwe, go tsenela mpa ya monna yo mongwe.

Ha monna yo a'tlholwa, saka la gagwe le tla bulwa ka kwa morago; ke go re o tla atholwa botlhoko ke kgosana ya kgōrō eo ya batho bao.

Botlhōla kampō kgokafalō: Ka Setšwana ha mosetsana ha bonywe a ithwele me a ese a tsewe, go tla ntshediwa kgorwana ya gagwe kwa moragō ga segōtlō, ya tšwang ka yōna a le esi fēla; le gōna g'a nke a dumedisiwa ke opš; g'a nke a ja le opš; o tla ja a le esi fēla; k'a dirile botlhōla mo tlung ya rr'agwē le mm'agwē. G'a kake a jela mo mogotsaneng o le mongwe le ba bangwe. Ke moila, selō seo o no o fitlhēla a fēlwa mo mangetaneng, ka a na sa kaiwe sepš; a tlogelwe ka seriri sa tlhōgō a sa beolwe ke opš. Ke go re, kana bagolo ba gagwe ga ba rate ka gonne o tla tlosa moo go bōnš tlotlō ya bogadi jwa gagwe; le gōnš o tlositse thata le maikutlo a ga rr'agwe le malomagwe, me monna o mo sentseng o na duediswa kgomo, e ne e le yōna katlholo.

11. Nyalō ya motlhōlogadi. Ha mosadi a šwetšwe ke monna wa gagwe, mosadi o ne a seke a nyalwa nyalwa hēla; monna mongwe le mongwe, a ese a tlhobogwe ke banna ba gagwe, ba kgōrō e mo nyetseng o ne a lebelelwa gore bōnš ba rang pele; ka gonne bōnš banna ba ba gagwe ba ba mo nyetseng, ke bōnš ba ba tšhwanetseng go bōna gore o tšhwanetseng go ya seantlo ke ofe mo go bōna. Teng moc go no go nyala monna yo ileng seantlo o tsalang bana mo tlung. Yo tla nn'a ba bitse barw'a-mogolōš kampō barwa-monnawē, kafa mokgweng wa Setšwana. O tla nna a ba bitsa ka ntlo eo e monna wa yōna o šuleng.

Ha monna a šwetšwe ke mosadi o tla ya kwa kgōrong, e o nyetseng

/teng.....

teng, go ya go batla seantlo kwa go bônê ba bogwe jwagwe. Ha a mo fitlhetse a le teng o tla ntsha kgomo di le pedi, a tsee mosadi oo a tsene mo tlung.

Seantlo, se tsaya mosadi a nyetšwe, me mosadi a neelwe monna yo šwetšweng ke mosadi. Ke go re, mosadi yoo, a tladisiwe monna wa gagwê:

Ha motlhôlagadi a gana go nyalwa ke monn'a mogatse yo šuleng, kampô ke mogolowê, katlholo ke go kobiwa mo kgôrong eo, a anogiwe dilô tšotlhe, bana le mabêlê le dikgomo, di sala mo kgôrong eo, ke tsa bana ba monna yo šuleng. Me ha banna ba kgôrô ba sa rate go mo ya seantlo, o tsamaya ka bana a ee kwa ga gabô le tšônê dilô tšotlhe tsa monna wa gagwe yo šuleng.

12. Ka sedinana basetsana ba ne ba tlhatlhojwa ke basadi bagolo, go bona gore a ba setse ba fitlhile fa bosading. Go re a ba setse ba le fa mokgweng wa sesadi; go re a ba setse ba ikgadima; ka e ne e le mokgwa wa Setšwana; go tlogêla basetsana le basimane go tshameka le bônê ko mmileng; me go se molalô opê o tlhagang mo basetsaneng. Ke gônê ka moo ba ne ba tšhwanêlwa ke go tlhatlhojwa.

Me e ne ya re ha a hitlhetšwe a le mo mokgweng wa sesadi, go dirile dijô, tse neng e le tšônê di jewang ke bônê basadi bagolo, ka e le mabôna-botho jwa mosadi. Go nna boitumêlô jo bo reng, "O ithwalegile ke mosadi, ke mogats'a banna. O fitlhile kajeno mo tseleng ya basadi!"

Radumêla le legong-kgotlha-ra-motho, ke ênê motho-sekgabô go kga-biwa ka ênê, ga bônwe, ino letala; la ga seja dikgera-ngwana, ngwan'a motho. Ke ênê motho ya reng a bônwa go tlogwe ka bcnakô. Legong la kgotla ke lônâ molaô wa lekgôrôkgôrô. Ke go re ngwan'a mosimane o bônwa kwa kgotleng, molaô o tsaya kgotleng, ke gônâ moo go tweng gwera bo kwa gae. Bokobô ya kgomo, bo-lekgôrôkgôrô, ga bo aloge, monna o mo teng o apere kobô ya kgomo, leina la gagwe ke masenya-di-anegwa. O tla fitlhêla go ntso go rwelwe dimmpa, o go ênê dimmpa di ntlha, e se di lebe, dimmpa di ntlha di a fêla.

Dimmpa di leba lekutu, ke ênê molaô. Ke go re, mo motsing o mongwe le o mongwe lega go ke go tlhokwa dirukhutlhi. Me se tshabe dimmpa tse di ntlha; ke go re o seke wa tshaba dirukhutlhi.

Fefo la mosadi, ka re ke kgapha; ka re ke kgapha o tsamaya; fefo la mosadi, ke le nyetse la kgapha; ga mala kgapha we-e-e geno banna re sale re setse.

13. Re o tla re o tla; tlhalerwa, tlhalerwa la nya, la nya; e tla ba tla ba, ra e tlhaba, ra e reya ba di a, ba dia, le bônê ba e-na ba banda; ba wa wetsa ka nkgo tse pedi; se ke ôñê molaô. Go rialo ke go re, ga mosadi a tlhala; o sale le bana, le bo morw'a rr'ago, le sale le ba nyadisa; selô se ke nyepô. Nyepô ke ôñê molaô wa Setswana sa rona. Melaô ya Setswana sa rona ka metlha e kopanye le nyepô.

Bomampodi, Magwane, ke badisa ba dikgomo. Ha ba tlhaloganye sepe, ha e se dikgomo hêla, le moretlwa hêla, go o tlana le go bina, le go isa moretlwa kwa kgosing. Ke gônê ba yang go kgwathêla kgosi gore ba kopê benna. Ha go twe bomampodi, ke go re, ba tsamaya ba a-nya podi tsa batho, ba kgetla le dintshê, banwa-magepu, baja-kgogo-tsa-batho me go sa sekisiwe; ka ga ese e nne banna le basadi; ba ba šapa fêla ka dimba; ga go na molato; ba ba šapêla gore ba tle go ba ôpêlêla, ba binê pina tsa bônê. Me pina tsa bôna ke dithoganô fêla.

Me le kgosi ga ba e tshabe; ba e ôpêlêla fêla le mogadi wa kgosi ba mo ôpêlêla fêla me e tla re morago ga go tlisa moretlwa kwa kgosing; kgosi e phuthe dikgosana, bo-rrangwan'a kgosi; go bua le bônê ka tsa lebololô. Ha ba utlwane le kgosi, e bitse morafe, e o itsise gore e rata go bolotsa dira e le gore basadi le bônê ba tle ba itsisiwe, e re bana ba godile, ba tshwanetse go bolola. Kgosi e re: "Janong ke tla ba nêla se ba se batlang." Mofafe o dumalane la kgosi. Kgosi e re: "A ba phuthiwe, ba phuthiwe ba tle go kgwatha le bofêlô." Ba itewa ke kgosi ka esi.

14. Go le ngaka e tsileng go ba tshware ka tshitlhô ya mm'a mogol'a bônê, ba botlhe pele; janong e ee ka thulaganyô.

Janong ba tswe ba bolole ba e nageng kgwedî tse tharo, me e tla re ha ba bowa kwa nageng, ba fitlhale go agilwe masakana ka matlhaku a ba tsileng go gôrôgêla mo go ôna. Ke gôna mo ba tsileng go ipôkêla bo-mm'a bônê gôna. Ke gona moo bo-malom'a bônê ba tla ba fang dipodi, le dikgogo ke gônê ba tlhaba thebe; ka ba filwe mophatô. Me gônê foo ba bo ba bidiwa makolwanyane; ba tlotse letšoku le sebilô; e le go re ba latlhile meriri go fedile; ke banna janong; ba tla fiwa basadi.

Dikgomo, ka Setswana, di nna kwa merakeng, ga di ralalwe ke basadi ka sega-rona, di a šwa ha di raletšwe ke basadi; ga golo ga e le mosadi o fetetšweng, leha e le monna wa gagwe ha a tshwanêla go di ralala, le mosadi ga a tsene mo sakeng, ha e se gore ba tlhape pele ka mogaga,

/ha e se.....

ha e se ngwanyana yo e seng a tlole ke kgwedi, ke ênê a ka tsenang mo sakeng la dikgomo, la dipodi kampô la dinku. Di tšholwa ka tihô-kômêlô. Go rialo ke go re, kana lesaka le thailwe ka tshitlho ke banna, e le go re le tšhwerwe ka ditlhare, le gônê g'a kake a tlola-ganya kgôlê e gamang, mokao; me poo ya tšônê le yônê e tšhwarwa ka ditlhare gore e tle e palame kgomo tsa yônê.

Bolwetse jwa dikgomo, ke go re ha di na le bolwetse jwa lebêtê,
15. kampô serotšwana, kampô ntêrêmane, bolwetse kampô malwetse, a ne a alafiwa, a fitlhêlwa ke banna, me kana banna ba ne ba alafa dikgomo, di fôla, me ba ne ba nna meraka, ba disa b'a tshêla makuka madila. Mantsiboya ba tlola letshosetšo ba re phatsi-phatsi. Makuka ba ne b'a romêla gae ka makaba a dipelesa a dikgomo tse di rutilweng. Lehla e diga morwalô, e êma fêla gore e e thuse.

Ga go feditšwe mo masimong go tlhagolwa, basadi ba ne ba ya kwa merakeng, me meraka e ne e nna kgakala, me basadi ba ne ba nna teng, me tirô ya bôna e le go nwa maši, le go loga ditlatlana le mesêmê le digopo le ditilo tsa mabogo.

Gape banna, tiro ya bônê e ne e le go betla mašwana le megopo le merufa le metamêlô e samiwang le melamu le mefinyana ya dipetlwana le mafêtlhê. Gape ba ne ba tšoma dibatana, bo-phokoje, bo-mabulu le bo-motlosi, bo-tshipa. Nkwê e ntse e tsenye gare. Ba ne ba thaisa megotla le mitlwane; go tšhwarwa diphôlôhôtšwana le bo-kgaka, mašogo, bo-kgwale.

Basuga-matlalô ba dira ka ôna dikobô, phatla tsa dikgomo ba dira ditlhako ka tšônê, bo-ramphatshane. Ke tšônê tse di neng di rwalwa ka tšônê nakô tseo. Basadi bônê ba ne ba dira di бага tsa mathêka le tsa tihôgô le tsa mabôgô, ba thuga mabêlê go jewa sampufane. Ke bogôbê jwa tlhoa le legala.

Lekgêthô la kgosi kafa le neng le ntshiwa ka teng, kgosi e ne e ntshediwa lekgêthô ka mokgwa; go no go tšomiwa diphôlôhêlô me go isiwa mehama ya tšônê le matlalo a tšônê. E ne e le go tšôma, ka gore kwa kgosing go no go jewa nama thata. Nama e ne e jewa ka go šwaiwa
16. tšhotlhô, le go dirwa digwapa.

Kgosi e ne e tlwaetse go fa banna bagolo dinama, ka e ne e le

ba tle ba tle ba itse tse di tsileng bosigo. Kgosi e ne e dumediwa ka boikokobetšo, kgosi e ne e tle e bolae moloji, ha go ka twe ke moloji. E ne e mmolaya tōta. Ba ne ba rwala kuana tsa matlalō 'a diphōlōhōlō, bohomagadi ba ne ba na le malata, a ba apēlang, a dirang mo matlung a bōnē.

Lebōkō: Rantšho mekgwe.

Kgobodi noga e mogopa mogolo, noga e mo moreng e ya itoga, le mo mosimeng e ntse e tletse, le mo motlhaleng wa kgomo tsa kgosing, mo motlhaleng wa kgomo tso jabosi, ama dintsi-'a-seraberabe ka letsēlē khunwana, e tla re o tsala o gangwe emang, basimanyana ba sa itse go gama, ba ntse ba gama phōrō diatla. Basimanyana ba ga rasenkgame, senkgele batho; se nkgetse banyana ba tau, ba nkwe, se nkgetse. Makole le rasenkgame wa ga ra Seete yo go tweng Rasekete, o tla bokwa ke mang. Ke mogolo o begēlwa mafoko. Dumēla tlhe bana ba Tapose. Mapelo, tlhatloga ka mokgonyana o re o fitlha fa moseja o kgwanye-kgwanye ka tlhako ya morago, ya pele e tibeletsa lerole. O be o ipoke ka seditse morw'a motlhabani.

Selēpē sa gabo Ntie le Pate se se tšwang kwa go Matlapeng, se kile sa senola ditšhaba, banna ba se lwetsa Phethela - Phethela o bile a se go tlha le masela le maje.

17. Dijo tsa rona ka tlhago ke mabēlē a Setšwana. Ke ōnē a re a jang. Mabēlē a jewa ka sebopōgo sena. Go tsewa mabēlē a thugwe ka lehudu me bupi bo bidiswe ka metse. Me pele bo ese bo bidisiwe, ha bo sena go thugwa ka lehudu kampō ka kika; a feferwe a ntshiwe moroko, go ntshiwe lesē mo go ōnē, me go tlogwe go thugwe moserwa; ke gōnē go tšwe bupi janong; e be gōna bupi bo bidisiwang ka metse a belang; go tshelwe motlhodi wa mabēlē kampō bo bo letseng bo bidisitšwe maabane. Bupi ga bo bidisitšwe ga bo tihole bo bidiwa hupi; bo bidiwa ting. Ga bo sena go apewa, bo bidiwa bogōbē. Pitsana e bo bidisediawang mo go yōnē, yōna e bidiwa tse gana kgotsa pidisetšo. Ting ga e sena go bela, go apeiwa bogōbē.

Gape bo apeiwa mošōkō, mošōkō ke bupi jo bo sa bidisiwang, jobo apeilweng bo sa tshelwa motlhodi, me ba fētlhālēlwa fēla ka lefētlhō go thuba mangope a bupi. Moroko o ntshitšweng mo mabēleng a šokwa

Gape a jewa mošutlhwane. Ke mabêlê a tlhobotšweng, a fêfêrwa, me a sek'a thubiwa moserwa. Gape mošutlhwane ke mabêlê a šošorilweng mo diakong, a santse a le matala, me apeiwa a ntse a le dikgaragana. Janong a tla šutlha ka lešô a tšholelwe batho a nts'a ntse jalo. Le ôñê, ke ôñê mošutlhwane.

18. Gape ga banna ba ntweng, ke ôñê a gadikiwang a silwe, a gadikiwe a tshelwe letšwai, a dirwe lebabe, le keteng sekome, me ke lona le ba tsamayang ba le kguetsa mo ntweng. Le gônê a dumêla go apeiwa pufa, kampô legala la lebese. Pufa ke bogôbê bo bo apeilweng ka maši a bodila.

Ke ôna mabêlê a rona a jewang ke basadi ba rona, ha ba le batsetsa ba le mo tlung, ba apelwa mfokotšô, ke ôñê ba tleng ba nne ba rute bana go ja ka ôñê. A na le bogôbê jo monate thata ga bo bolaise mala, ga bo bipele, bo rebala sentlê fêla mo maleng a motho. Ke ôñê mabêlê a Setšwana sa rona a dirang bojalwa. Ka ôñê re simolola go a tshela mo metsing ha re rata go dira bojalwa. A utisiwe pele a bipiwe, a mele a ntse a le mo meštaneng, ha a tšwa a mantšho-ntšho; ke go re ke momela. Janong a ntshiwa mo meštaneng, a anegwa gore a ômê pele, e be gôna a tla silwang ka lwala me go silwe le mabêlê a sa bipiwang; janong go bidisiwe bupi jwa mabêlê a sa bipiwang, a dirwe bogôbê ka tsega tse tona. Ha go bidisitšwe janong go tshelwe bupi jwa momela; ke ôñê o fetolang bogôbê jo, go nna mogetlo. Gape go tla silwa momela go fetola mogetlo kwa magowaneng; gape ke ôna o fetolêlang go re janong ke bojalwa. Ha bo bela, go tla tsewa motlhôtlô, bo tlhôtlwa; go re go tšwe moroko, go tšwe dintšhê; dintšhê di apeiwa di a jewa, me moroko ôñê ke mojô wa dikolobê.

19.

13*

406

19*

K32/15

19*

406

Ke tseo morêna ditaba tsa
Setšwana, kafa ke ntseng ke di
leka ka teng; mo baitseng ba tšoné
ke nna motlhanka
wa gagô

P. G. Kgasoé

P.O. Box 7

Mabieskraal

Rustenburg Dist

end s 406